

Підхід до персоналу як ефективного ресурсу означає його безперервне навчання, створення умов праці і корпоративної культури, які дозволяють реалізувати потенціал працівника і, відповідно, організації. Консалтингово-тренінгові послуги підприємствам є реальним шляхом розширення можливостей людського ресурсу, який створює умови для економічного розвитку, поширення інформаційних технологій, підвищує економічну активність, створює соціально-економічну основу формування середнього класу в ринковій економіці і, головне, завдяки розвитку людського потенціалу сприяє формуванню конкурентоспроможності організацій.

В широкому розумінні забезпечення адекватності знань персоналу та підвищення його професійної якості являє собою інвестицію підприємства в розвиток людського капіталу, яка забезпечує сталий розвиток бізнесу і економіки країни в цілому.

В зв'язку з тим, що цей процес не набув в Україні необхідного розвитку, в межах економічної освіти як такої необхідне формування стратегії використання гнучкої сучасної консалтингово-тренінгової форми надання конкретних економічних знань на робочому місці.

Запасна Л. С.

аспірант кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності
Донбаський державний технічний університет

ИНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА

Інформатизація та інтелектуалізація суспільства обумовлюють відповідні зміни в господарюванні, що характеризуються розвитком інтелектуального сектору економіки. Інтелектуальний капітал як фактор виробництва поступово набуває все більшого значення у порівнянні з землею, працею та фінансовими ресурсами. Новизна поняття інтелектуального капіталу, не в достатньому ступені дослідження сутності інтелектуального капіталу та визначення його складових елементів обумовлює актуальність даної роботи.

Щоб найповніше розкрити сутність інтелектуального капіталу, треба проаналізувати сучасні трактування інтелектуального капіталу та його структуру.

Л. Едвінссон і М. Мелоун були першими, хто спробував систематизувати складові інтелектуального капіталу. У структурі інтелектуального капіталу вони виділили дві категорії [4]: людський капітал (human capital), структурний капітал (structural

capital). Л. Едвінсон та інші дослідники вважають, що частиною структурного капіталу є споживчий капітал [4]. Т. Стюарт виділяє споживчий капітал як окрему складову інтелектуального капіталу [5]. Більш глибоко підходить до розкриття структури інтелектуального капіталу Е. Брукінг. Він пропонує інтелектуальний капітал підприємства поділяти на чотири частини [1]: ринкові активи; інтелектуальна власність як актив; людські активи; інфраструктурні активи. Російський дослідник інтелектуального капіталу Б. Леонтьєв [3] розвиваючи позицію Л. Едвінсона виділив в особливу категорію клієнтський капітал, який у Л. Едвінсона не має чіткого структурного оформлення. В. Кендюхов пропонує такі класифікаційні ознаки інтелектуального капіталу [2]: за роллю у виробничо-господарському процесі (основний і той що забезпечує інтелектуальний капітал), за типами (персоніфікований, інфраструктурний, клієнтський, марочний і формалізована інтелектуальна власність), належністю (невідчужуваний і відчужуваний інтелектуальний капітал), використанням у виробничо-комерційній діяльності (інтелектуальний капітал що перебуває у використанні, в розвитку, в резерві або на консервації).

Проведене дослідження сучасних сутності інтелектуального капіталу дає можливість структурувати інтелектуального капіталу підприємства (рис. 1).

Узагальнюючи дослідження, можна запропонувати таке визначення інтелектуального капіталу. Інтелектуальний капітал — частина капіталу підприємства, яка створена в процесі руху інтелектуально-інноваційного потенціалу підприємства або залучена зі сторони і включає в себе людський капітал, представлений капіталом знання персоналу та компетентністю персоналу; інтелектуальну власність; інтелектуальні технології; активи інфраструктури, ринковий інтелектуальний капітал; репутацію та функціонуючи в ринкових умовах створює конкурентні переваги підприємства та нарощування його вартості.

Література

1. Брукінг Э. Интеллектуальный капитал: Пер. с англ. / Под ред. Л. Н. Ковалик. — СПб.: Питер, 2001. — 288 с.
2. Кендюхов О. Гносеология интеллектуального капитала // Экономика Украины. — 2003. — №4. — С. 28—33.
3. Леонтьев Б. Новая экономическая парадигма. Ст. 2. //Журнал для акционеров. — 2001. — № 3. — С. 39—45.
4. Edvinsson L. and Malone M. Intellectual Capital. Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Brainpower. N. Y., «Harper Business», 1997. — 225 с.
5. Stewart T. A. Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations. Doubleday: New York, 1997.

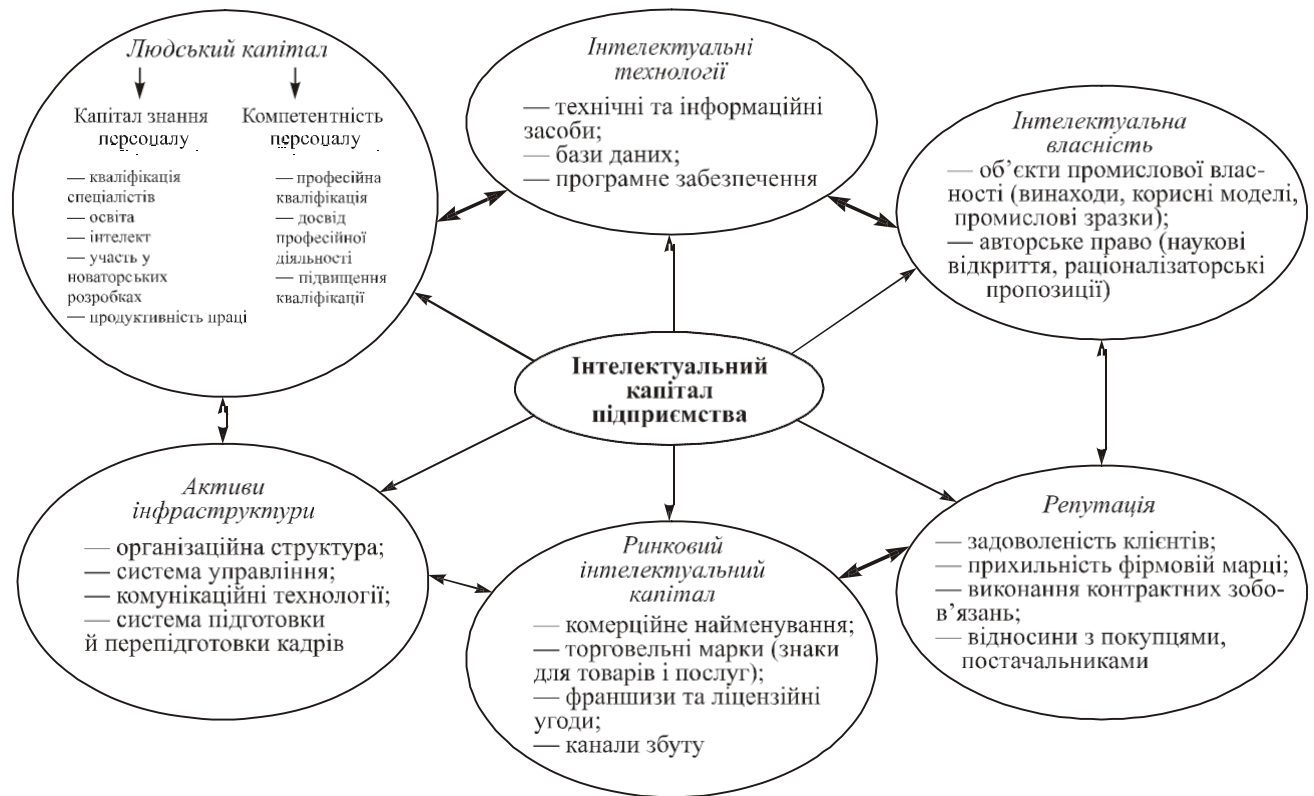

Рис. 1. Модель структури інтелектуального капіталу підприємства